

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра Ґрунтознавства та охорони ґрунтів ім. проф. М.К. Шикули

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор ННІ лісового і садово-паркового
господарства, доктор сільськогосподарських
наук, професор, академік Лісівничої
академії наук, академік Міжнародної
академії інформатизації,
член-кореспондент НААН України

П.І.Лакида

05 2022 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри ґрунтознавства та
охорони ґрунтів ім. проф. М.К.Шикули
Протокол № 10 від «6.05.2022 р.»

Завідувач кафедри

В.О.Забалуєв

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Садово-паркове
господарство»

О.В.Піхало

“ ” 2022 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ З ДИСЦИПЛІНИ
“ ҐРУНТОЗНАВСТВО”**

ОС Бакалавр

Спеціальність 206 «Садово-паркове господарство»

ННІ лісового і садово-паркового господарства

Розробник: доцент, кандидат с.-г. наук О.В.Піковська

Опис навчальної дисципліни
“Ґрунтознавство”

Практика розміщена на <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3729>

Ґалузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	
Освітній ступінь	<i>Бакалавр</i>
Спеціальність	206 Садово-паркове господарство
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	Нормативна
Загальна кількість годин	30
Кількість кредитів ECTS	1
Кількість змістових модулів	1
Форма контролю	<i>Залік</i>

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета практики: поглиблення та закріплення знань, отриманих студентами в процесі теоретичного та практичного навчання, набуття ними практичних умінь та навичок під час проведення польових і лабораторних досліджень.

База практики: База практики: **Варіант 1 (для очного навчання)** Національний природний парк "Голосіївський", околиці м.Києва, навчально-наукові лабораторії кафедри ґрунтознавства та охорони ґрунтів ім. проф. М.К.Шикули НУБіП України (навчальний корпус № 2).

Варіант 2 (для дистанційного навчання) ґрунти території за місцем проживання. Протягом практики студенти підтримують зв'язок із викладачем за допомогою електронної пошти (pikovska_olena@ukr.net), у Viber та у форматі відеоконференцій на платформі ZOOM.

У результаті проходження практики студенти повинні знати:

методику діагностування різних типів ґрунтового процесу, генезису зональних та азональних ґрунтів, їх профільну будову, склад, класифікацію, агрономічні та дендрологічні характеристики, вплив ґрунту на умови місцезростання, склад і продуктивність лісів і садово-паркових об'єктів, вплив лісо- та садово-паркових господарських заходів на властивості та екологічні режими ґрунтів, шляхи відтворення родючості ґрунтів під впливом лісових і декоративних фітоценозів, заходи раціонального використання та охорони земель від деградації на територіях зеленого будівництва;

вміти: вибирати типові майданчики (полігони) для закладки ґрунтових розрізів, здійснювати їх прив'язку, описувати профілі ґрунтів за морфогенетичними ознаками, діагностувати їх генезу для напрацювання агрономічної, лісо- та садово-паркової характеристик і рекомендацій (управлінських рішень) з відтворення / підвищення родючості ґрунтів та раціонального використання земель, у т.ч. в садово-парковому господарстві.

Набуття компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
10. Прагнення до збереження навколишнього середовища

Спеціальні (фахові) компетентності

1. Базові знання зі спеціалізованих підрозділів науки (екології, ботаніки, дендрології, фізіології рослин, генетики та селекції декоративних рослин, ґрунтознавства міських екосистем, агротехніки вирощування декоративних рослин, проектування, формування та експлуатація компонентів садово-паркових об'єктів, захисту декоративних рослин від шкідників та хворіб, механізації садово-паркових робіт і т. інше).

6. Навички оцінювання, інтерпретації та синтезу теоретичної інформації та практичних виробничих і дослідних даних у галузі садово-паркового господарства.

3. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ „ГРУНТОЗНАВСТВО”

Програма практики включає:

1. Польове обстеження ґрунтів території

Польове обстеження ґрунтів, його завдання, періодичність, види. Ознайомлення з комплексом природних умов місцевості. Ознайомлення з методами і етапами польового обстеження ґрунтів. Проведення спостережень, визначень і аналізів в польових умовах: – вивчення та опис рельєфу і місця залягання ґрунту по рельєфу; – геологічної будови місцевості; – рослинності, ґрунтової фауни; – клімату; – впливу на ґрунт господарської діяльності людини. Ознайомлення з матеріалами попереднього обстеження. Ознайомлення з територією на місцях обстеження. Планування розрізів напів'ям, прикопок. Розбивка поля на елементарні ділянки на топографічній основі.

2. Відбір зразків ґрунту з генетичних горизонтів для лабораторних аналізів

Вибір місця для закладання ґрунтового розрізу. Схема відбору ґрунтових зразків з генетичних горизонтів. Обладнання для відбору ґрунтових проб. Визначення домінуючих процесів (дерновий, луговий). Опис ґрунтового розрізу і діагностика ґрунтів (тип, підтип, вид, різновидність ґрунту). Підготовка зразків до лабораторних аналізів.

3. Визначення гранулометричного складу ґрунтів і структури ґрунту

Підготовка ґрунту до аналізу на визначення гранулометричного складу. Визначення гранулометричного складу ґрунту методом піпетки у модифікації Н.А. Качинського. Визначення гранулометричного складу польовими методами. Визначення гранулометричного складу ґрунту у сухому стані («сухий метод», «сухе розтирання»). Визначення гранулометричного складу

ґрунтів у вологому стані («мокрый метод», «мокре розтирання»). Визначення гранулометричного складу ґрунтів у вологому стані ("проба на скачування").

Ознайомлення з типами та видами структури ґрунту. Визначення із зразків ґрунту структури кожного генетичного. Вивчення якості структури. Визначення водостійкості макроструктури. Фракціонування ґрунту у повітряно-сухому стані.

4. Визначення вмісту гумусу та побудова профільного розподілу показників ґрунту

Підготовка зразків ґрунту для визначення вмісту гумусу, аналіз зразків ґрунту на вміст гумусу за методом Тюріна в модифікації Симакова. Побудова профільного розподілу вмісту гумусу. Розрахунок запасів гумусу. Оцінка вмісту і запасів гумусу у ґрунтах.

5. Камеральні роботи та складання ґрунтової карти

Складання документації ґрунтового обстеження. Оформлення щоденника за практику, складання та оформлення звіту за практику. Розробка заходів із раціонального використання досліджених ґрунтів.

Структура навчальної практики

№	Зміст і завдання	Години
День 1	Характеристика умов ґрунтоутворення. Закладка розрізів ґрунту	5
День 2	Варіант 1. Опис ґрунтів зони Полісся відповідно до програми практики Варіант 2. Опис профілю зонального ґрунту за місцем проживання	5
День 3	Варіант 1. Опис профілю ґрунтів зони Лісостепу відповідно до програми практики	5

	Варіант 2. Опис інтразонального ґрунту за місцем проживання	
День 4	Варіант 1. Лабораторний аналіз зразків ґрунту на визначення вмісту гумусу, гранскладу та структури ґрунту Варіант 2. Визначення гранулометричного складу мокрим польовим методом, визначення структури ґрунтів	5
День 5	Побудова профільного розподілу вмісту гумусу та гранулометричного складу.	5
Підготовка та захист звіту за практику відповідно до плану та вимог		5
Разом		30 (1 кредит ЄКТС)

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид діяльності	Кількість балів
День 1. Виконання програми, участь в описі умов ГУ, закладці розрізу	5
День 2. Опис ґрунтів зони Полісся відповідно до програми практики	5
День 3. Опис ґрунтів зони Лісостепу відповідно до програми практики	5
День 4. Лабораторний аналіз зразків ґрунту	5
День 5. Побудова профільного розподілу вмісту гумусу та гранулометричного складу.	5
Підготовка звіту за практику відповідно до плану та вимог	50
Захист звіту	25
Всього за навчальну практику	100

Підсумки навчальної практики підводяться у формі складання індивідуального заліку викладачу (очно або у формі онлайн конференції). До заліку допускаються студенти, які повністю виконали програму навчальної практики і подали звітну документацію.

Кожен студент працює **індивідуально**.

Всі роботи виконує самостійно під керівництвом викладача.

Кожен студент веде електронний щоденник з практики та готує звіт про проходження практики і презентацію з фотокаталогом об'єктів дослідження. Студент допускається до захисту звіту за умови присутності та безпосередньої участі у роботі протягом практики.

Оцінювання студента відбувається за шкалою:

Оцінка національна	Рейтинг студента, бали
Зараховано	90-100
	74-89
	60-73
Не зараховано	0-59

Друковані та Інтернет джерела

Основні джерела

1. Піковська О.В., Балаєв А.Д. [Грунтознавство](http://dspace.nubip.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/3924) з основами геології: навчальний посібник. Київ: Видавничий центр НУБіП України, 2016. 472 с.
<http://dspace.nubip.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/3924>

2. Гнатенко О.Ф., Петренко Л.Р., Капштик М.В. та ін. [Грунтознавство](#): Лабораторний практикум. К.: НАУ, 2000. 170 с.

3. Грунтознавство з основами геології. Навч. посібник / О.Ф. Гнатенко, М.В. Капштик, Л.Р. Петренко, С.В. Вітвіцький. К.: Оранта, 2005. 648 с.

Додаткові друковані джерела

1. Ґрунтознавство: Підручник / За ред. Д.Г. Тихоненка. К.: Вища освіта, 2005. 703 с.

2. Прогноз деградацій ґрунтів: Навчальний посібник / [Забалуєв В.О., Петренко Л.Р., Піковська О.В.]. – Київ: ЦП Компрінт, 2017. – 474 с.
<http://dspace.nubip.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/4465>

Інтернет-джерела

1. Мойш Н.І.Ґрунтознавство:Курс лекцій. Ужгород: Гражда,2011. 368с.
<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/12393/1/%D0%A3%D0%9D%D0%A2%D0%9E%D0%97%D0%9D%D0%90%D0%92%D0%A1%D0%A2%D0%92%D0%9E-%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%82%D0%BA%D0%B0%20%281%29.pdf>

2. Лялін О. І. Ґрунтознавство : конспект лекцій для студентів 1 курсу спеціальності 206 –Садово-паркове господарство ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 130с.
<https://core.ac.uk/download/pdf/231744115.pdf>